NORAKSTS
Lieta Nr.A42759709
AA43 – 0796 – 10/4

# SPRIEDUMS
## Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2010.gada 19.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Slica,
tiesneses Dz.Amerika un V.Zommere,

piedaloties pieteicējai *O.S.*, pieteicējas pārstāvim *A.Z.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *O.S.* pieteikumu par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 2009.gada 27.marta lēmuma Nr.6 atcelšanu, pienākumu uzlikšanu izdot labvēlīgu administratīvo aktu un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu, sakarā ar *O.S.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 12.augusta spriedumu.

## Aprakstošā daļa

[1] 2008.gada 25.novembrī */koledža/* (turpmāk – Koledža) direktors izdeva brīdinājumu Nr.22/3-329 */amats/ O.S.*, ka, pamatojoties uz Iekšlietu ministrijas 2008.gada 4.novembra rīkojumu Nr.2845 „Par 2009.gada valsts budžeta izdevumu precizēšanu", ar 2008.gada 22.novembra rīkojumu Nr.1528 „Par */koledža/* amata sarakstu apstiprināšanu", kas stājas spēkā no 2009.gada 1.janvāra, ieņemamais amats tiek likvidēts.

2008.gada 23.decembrī Koledža izdevusi rīkojumu Nr.219 (turpmāk – rīkojums Nr.219) atvaļināt *O.S.* no dienesta.

2009.gada 27.martā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (turpmāk – VUGD) pieņēma lēmumu Nr.6 (turpmāk – Lēmums) atstāt negrozītu rīkojumu Nr.219.

[2] 2009.gada 20.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *O.S.* (turpmāk – pieteicēja) pieteikums par Lēmuma atcelšanu, pienākumu uzlikšanu izdot labvēlīgu administratīvo aktu un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Pieteicēja 2008.gada 15.decembrī vērsusies ar iesniegumu VUGD, kurā lūdza viņu pārcelt uz jebkuru citu amatu.

VUGD 2008.gada 17.decembra vēstulē Nr.22/2556 pieteicējas lūgums tika noraidīts.

[2.2] Pieteicēja kopš 2008.gada 15.decembra bija slima un darbā neieradās (slimības lapa A), no 2009.gada 5.janvāra izsniegta slimības lapa B.

[2.3] 2009.gada 2.janvārī pa pastu saņēmusi rīkojumu Nr.219, ar kuru nolemts atvaļināt no dienesta. Kā vienīgais apsvērums atvaļināšanai norādīts, ka iestāde ir izvērtējusi, ka */amats/* skaita samazināšana sabiedrībai var radīt mazāku kaitējumu nekā amatu, kuru pienākumos ietilpst ugunsdzēsības un glābšanas darbu veikšana, skaita samazināšana.

[2.4] Sazinoties ar Koledžas amatpersonām, tika paskaidrots, ka tā kā pieteicēja ir slima, tad rīkojums Nr.219 ir ticis atcelts un nav stājies spēkā. Atgriežoties darbā, pieteicēja saņēma Koledžas direktora 2009.gada 16.februāra rīkojumu Nr.44 (turpmāk – rīkojums Nr.44), ar kuru izdarīti grozījumi rīkojumā Nr.219 un saskaņā ar grozījumiem pieteicēja tika atvaļināta no dienesta ar 2009.gada 14.februāri.

[2.5] Rīkojums Nr.44 ir izdots, pieļaujot rupjus tiesību normu pārkāpumus. Rīkojums ir izdots 2009.gada 16.februārī, bet pieteicēja atbrīvota no dienesta tika ar 14.februāri, attiecīgi rīkojums, kas rada nelabvēlīgas sekas, ir bijis spēkā jau pirms tā izdošanas, kas ir absurdi un nelikumīgi.

Apstrīdēšanas iesniegumā tika norādīts uz šo pārkāpumu, bet atbildētāja to nebija komentējusi Lēmumā, tādējādi ir pārkāpta Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 81.panta ceturtā daļa.

Izdodot rīkojumu Nr.44, pārkāpta APL 70.panta pirmā daļa.

[2.6] Rīkojumi un Lēmums nav pareizi pēc būtības, jo nav pamata atvaļināšanai no dienesta sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu. Strādājot kā */amats/*, pieteicēja veikusi arī */amats/* funkcijas, pieņemot izsaukumus un nosūtot nepieciešamos spēkus uz notikuma vietu, tāpat pienākumos ietilpa sakaru uzturēšana ar dežūrmaiņu, kas izbraukusi uz notikuma vietu.

[2.7] 2008.gada 7.jūlijā pieteicēja ir ieguvusi ugunsdzēsēja glābēja kvalifikāciju un var veikt ugunsdzēsēja glābēja pienākumus.

[2.8] No Iekšlietu ministrijas nav doti nekādi norādījumi, pēc kādiem kritērijiem vērtējama darbinieku skaita samazināšana. Lai ievērotu atšķirīgas attieksmes aizliegumu, piemērojami Darba likuma 108.panta noteikumi, kas nosaka priekšrocības palikt darbā darbinieku skaita samazināšanas gadījumā. Pieteicējas izdiena, kā norādīts rīkojumā Nr.219, uz atlaišanas brīdi bija 10 gadi 8 mēneši un 10 dienas.

Rīkojumā par atlaišanu nav izvērtēti šie kritēriji un nav pamatojuma, kāpēc tieši pieteicēja atbrīvota no darba. Pieteicēja uzskata, ka ieņemamais amats un darba pienākumi faktiski neatbilda amata nosaukumam.

[2.9] Lēmumā norādītais fakts, ka 2008.gada 1.decembrī atbildētājas interneta mājas lapā tika publicēta informācija par vakanto */amats/*, šajā lēmumā norādīts, ka pieteicēja varētu ieņemt šo amatu. Faktiski pieteicēja tika brīdināta par atbrīvošanu no amata brīdī, kad bija pieteicējas pieredzei un kvalifikācijai atbilstoša vakance.

[2.10] Pieteicēja ir Latvijas Apvienotās policistu arodbiedrības biedrs, par ko Koledžas vadībai bija zināms, un saskaņā ar Darba likuma 110.panta noteikumiem aizliegts atbrīvot no darba darbinieku – arodbiedrības biedru bez arodbiedrības piekrišanas.

[3.] Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 12.augusta spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja atvaļināta no dienesta sakarā ar pieteicējas ieņemamā amata likvidāciju Koledžā, kā arī nav strīda par to, ka pirms atvaļināšanas pieteicēja par to brīdināta. Lietā ir strīds par to, vai VUGD, atbrīvojot pieteicēju, bija jāveic visu darbinieku salīdzināšana, darba rezultātu izvērtēšana, lai secinātu, ka tieši pieteicēja ir atbrīvojama no amata. Lietā ir strīds par to, vai VUGD bija pienākums piedāvāt kādu no vakantajiem amatiem, par kuru 2008.gada 1.decembrī bija informācija VUGD interneta vietnē, un vai VUGD bija pienākums saskaņot pieteicējas atbrīvošanu no amata ar arodbiedrību.

Pieteicēja ir izteikusi arī iebildumus par to, ka rīkojums Nr.44 paredz pieteicējas atbrīvošanu no darba ar 2009.gada 14.februāri.

[3.2] Ministru kabineta 2003.gada 15.aprīļa noteikumu Nr.173 „Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nolikums" 1.punktā noteikts, ka VUGD ir Iekšlietu ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku ugunsdrošības, ugunsdzēsības un civilās aizsardzības jomā, kā arī atbilstoši kompetencei veic glābšanas darbus.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 30.novembra noteikumu Nr.979 „*/koledža/* nolikums" 1.punktu Koledža ir valsts dibināta VUGD pakļautībā esoša izglītības iestāde.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 7.panta ceturtajā daļā noteikts, ka pakļautība nozīmē augstākas iestādes vai amatpersonas tiesības dot rīkojumu zemākai iestādei vai amatpersonai, kā arī atcelt zemākas iestādes vai amatpersonas lēmumu.

No minētā secināms, ka Koledža atrodas vienotā VUGD sistēmā, ko apstiprina arī VUGD priekšnieka izmantotās tiesības dot rīkojumus zemākai iestādei, piemēram, VUGD priekšnieka 2008.gada 22.novembra rīkojums Nr.1528 „Par */koledža/* amatu saraksta apstiprināšanu".

[3.3] Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma (*redakcijā, kāda bija spēkā līdz 2009.gada 30.jūnijam*) 17.panta otrajai daļai, ja normatīvajā aktā nav noteikts citādi, iestādes vadītājs apstiprina iestādes amatu sarakstu (2.punkts), nosaka iestādes pārvaldes amatpersonu un darbinieku pienākumus (3.punkts). Minētā likuma 10.panta desmitā daļa noteic vispārēju principu, ka valsts pārvaldi organizē pēc iespējas efektīvi un valsts pārvaldes institucionālo sistēmu pastāvīgi pārbauda un, ja nepieciešams, pilnveido.

Šis princips savā darbībā jāievēro jebkurai amatpersonai, it īpaši iestāžu vadītājiem, kuriem dots uzdevums nodrošināt normatīvajos aktos noteikto funkciju izpildi un atbildēt par to. Tas nozīmē, ka iestādes

institucionālās sistēmas maiņa, amatu saraksta un pienākumu loka noteikšana ir iestādes iekšējā kompetence, kuru noteic likums un kas vērsta uz iepriekš minētā principa īstenošanu dzīvē, kā arī uz valsts doto uzdevumu efektīvu izpildi. Līdz ar to privātpersonai nav publisko subjektīvo tiesību to apšaubīt.

Ar Iekšlietu ministrijas 2008.gada 4.novembra rīkojumu Nr.2845 „Par 2009.gada valsts budžeta izdevumu precizēšanu" Iekšlietu ministrijas padotībā esošo iestāžu vadītājiem uzlikts par pienākumu līdz 2008.gada 14.novembrim iesniegt Iekšlietu ministrijā papildu samazināmo amata vietu sarakstu (..) un ieekonomēto valsts budžeta līdzekļu aprēķinu, ņemot vērā Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra sēdē (..) doto uzdevumu par valsts pārvaldē strādājošo skaita samazināšanu.

Ar VUGD 2008.gada 22.novembra rīkojumu Nr.1528 „Par */koledža/* amatu saraksta apstiprināšanu" apstiprināts un nolemts no 2009.gada 1.janvāra ieviest Koledžas amatu sarakstu saskaņā ar pielikumu. No pielikuma redzams, ka Koledžas */nodaļa/* ar 2009.gada 1.janvāri ir šādas amata vietas: nodaļas priekšnieks (koledžas direktora vietnieks), vecākais instruktors (9 amata vietas), vecākais instruktors (autovadītājs) (viena amata vieta), instruktors (autovadītājs) (13 amata vietas), vecākais speciālists (1 amata vieta). No Koledžas direktora rīkojuma Nr.218 secināms, ka ar iepriekš minētā amatu saraksta apstiprināšanu tiek likvidēti Koledžas */nodaļa/* instruktoru amati. No VUGD pārstāvja paskaidrojumiem izriet, ko neapstrīdēja arī pieteicējas pārstāvis, ka likvidētas četras šādas amata vietas. Instruktoru veiktās funkcijas ir nodotas citām struktūrvienībām, konkrēti Operatīvās vadības pārvaldes Centrālajam sakaru punktam, kas arī ietilpst VUGD struktūrā.

No pieteicējas amata apraksta redzams, ka pieteicēja Koledžā ieņēmusi Ugunsdzēsēju un glābēju profesionālās skolas */amats/*.

No minētā secināms, ka VUGD kā Iekšlietu ministrijas padotībā esošajā iestādē bija nepieciešama amata vietu skaita samazināšana. Tiesa secina, ka Koledžas */nodaļa/* četri instruktoru amati likvidēti un to veicamās funkcijas pārdalītas ar mērķi optimizēt VUGD darbību un samazināt iestādes izdevumus. Tiesa nevar pārvērtēt veikto optimizācijas pasākumu lietderību, tiesa var izvērtēt, vai veikto optimizācijas pasākumu rezultātā pieteicēja pamatoti atvaļināta no dienesta.

[3.4] Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma (turpmāk – Dienesta gaitas likuma) 47.panta pirmās daļas 6.punktu amatpersonu atvaļina no dienesta sakarā ar iestādes vai amatpersonas amata likvidāciju vai amatpersonu skaita samazināšanu.

Dienesta gaitas likuma 12.panta pirmās daļas 5.punktā noteikts, ka amatpersonu var pārcelt citā vakantā amatā, likvidējot amatu vai struktūrvienību (iestādi) vai to reorganizējot.

[3.5] APL 65.panta pirmajā daļā noteikts, ja piemērojamā tiesību normā noteikts, ka izdodams konkrēta satura administratīvais akts (obligātais administratīvais akts), iestāde izdod šādu administratīvo aktu.

[3.5.1] Ņemot vērā Dienesta gaitas likuma 47.pantā lietoto terminoloģiju, tiesa secina, ka iestādei konkrētajā gadījumā bija jāizdod obligātais administratīvais akts. Proti, minētajā tiesību normā lietotais darbības vārds „atvaļināt" izteikts formā, kas liek iestāties noteiktām sekām. Proti, ja notiek iestādes vai amatpersonas amata likvidācija vai amatpersonu skaita samazināšana, amatpersonu „atvaļina" no dienesta.

Dienesta gaitas likuma 12.panta 5.punkts pieļauj atkāpties no obligātā administratīvā akta izdošanas un pārcelt amatpersonu citā vakantā amatā. Šī tiesību norma ir izteikta pieļāvuma formā, kas saistīts ar to, ka pārcelšana var notikt ar pārceļamās personas piekrišanu, kā arī konstatējot personas atbilstību amatam.

Tādējādi tiesas ieskatā amatpersonas atvaļināšanas gadījumā, ja atvaļināšana notiek sakarā ar amatpersonu skaita samazināšanu, iestādes vai amata likvidāciju, iestādei ir jāapsver, vai ir iespējams pārcelt amatpersonu kādā vakantā amatā. Tomēr šāda lēmuma pieņemšanai nepieciešams konstatēt brīvas vietas esamību, personas atbilstību amatam un piekrišanu pārcelšanai.

[3.5.2] No Koledžas direktora 2008.gada 25.novembra brīdinājuma Nr.2.2./3-329 secināms, ka ir apsvērts tas, vai VUGD ietvaros var piedāvāt pieteicējai līdzvērtīgu amatu, jo minētajā brīdinājumā norādīts, ka sakarā ar to, ka VUGD nav līdzvērtīga vakanta amata, ko pieteicējai piedāvāt, viņa tiks atvaļināta no dienesta. To, vai ir iespējams pieteicēju pārcelt citā vakantā amatā, VUGD, kā redzams no lietas materiāliem, ir vērtējis arī 2008.gada 17.decembrī, atbildot uz pieteicējas 2008.gada 15.decembra iesniegumu.

[3.5.3] Pieteicēja norādījusi, ka 2008.gada 1.decembrī bija brīva */amats/* vieta VUGD Operatīvās vadības pārvaldes Centrālā sakaru punktā. Lietā nav strīda, ka šis amats atbilda pieteicējas kvalifikācijai un pieredzei.

Saskaņā ar atbildētāja sniegto informāciju ar 2009.gada 1.janvāri VUGD sistēmas ietvaros tika atvaļināti no dienesta 166 darbinieki. Amatu samazināšana šajā laikā skāra praktiski visas struktūrvienības. 2008.gada 1.decembrī tika izsludināts konkurss uz vienu amata vietu – VUGD */amats/*.

Tiesas vērtējumā nav pamata uzskatīt, ka VUGD varēja izdot rīkojumu par pieteicējas pārcelšanu uz VUGD */amats/*. Jau no dotās lietas materiāliem var konstatēt, ka pretendentu (amatpersonu, kuras varētu pildīt šī amata pienākumus) uz šo brīvo amatu bija vismaz četras. Šādā situācijā tiesas vērtējumā konkursa izsludināšana ir pamatota.

Uz vakanto VUGD */amats/* līdz 2008.gada 5.decembrim pieteicās divas citas amatpersonas, kuru ieņemamie amati tiek likvidēti no 2009.gada 1.janvāra. Viena no pretendentēm bija *S.S.*, kas ieņēma identisku amatu Koledžā. Minētais fakts netieši apstiprina, ka informācija

par brīvo vietu bija publiski pieejama un pieteicējai bija iespējas pieteikties uz konkursu.

Amats no 2009.gada 1.janvāra tika nokomplektēts ar amatpersonu, kurai ir iegūta 1.līmeņa augstākā izglītība Koledžā (atbilst 4.profesionālās kvalifikācijas līmenim).

[3.5.4] Apkopjot iepriekš minēto, tiesa konstatē, ka brīvas amata vietas, uz kuru nepretendēja citas personas, nepastāvēja.

Atbildētājs pamatoti par VUGD */amats/* vietu izsludināja konkursu, jo reorganizācijas rezultātā no dienesta atvaļināto ierēdņu skaits bija ievērojams.

Tiesas vērtējumā ir atzīstams, ka atbildētājam bija pienākums informēt darbiniekus par iespēju pieteikties konkursam uz vakantu vietu. Forma, kādā tika paziņots par vakantu vietu liecina, ka informācija tika publiskota, līdz ar to vienlīdzības princips ir ievērots.

[3.6] Pieteikumā norādīts, ka VUGD vajadzēja veikt visu attiecīgo kvalifikāciju ieguvušo darbinieku salīdzināšanu un darbinieku skaita samazināšanas gadījumā piemērot Darba likuma 108.panta otrās daļas 1.punktu, jo Dienesta gaitas likumā nav norādīti kritēriji, pēc kuriem izvērtē, kurus darbiniekus darbinieku skaita samazināšanas gadījumā paturēt amatā. Pieteikumā arī norādīts, ka VUGD vajadzēja piemērot arī Darba likuma 110.pantu, kas paredz darba devēja rīcību, uzsakot darbu arodbiedrības biedram.

[3.6.1] Attiecībā par Darba likuma normu piemērošanu tiesa secina, ka Dienesta gaitas likuma 3.panta otrajā daļā noteikts, ka uz amatpersonu neattiecas darba tiesiskās attiecības reglamentējošo normatīvo aktu normas, izņemot normas, kas nosaka termiņus, tajā skaitā noilguma termiņu, atšķirīgas attieksmes aizliegumu, darba samaksas izmaksas laiku, veidu un aprēķinu, vidējās izpeļņas izmaksu gadījumos, kad darbinieks neveic darbu attaisnojošu iemeslu dēļ, vidējās izpeļņas aprēķināšanu, ieturējumus no darba samaksas un to ierobežojumus, darbinieka civiltiesisko atbildību, grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma piešķiršanu, atvaļinājuma piešķiršanu bērna tēvam, adoptētājam vai citai personai un bērna kopšanas atvaļinājuma piešķiršanu, kā arī tiesības, kas pienākas grūtniecēm un sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, un sievietēm pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam.

Līdzīgs regulējums ir paredzēts arī Valsts civildienesta likumā.

[3.6.2] Saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 47.panta pirmās daļas 6.punktu atvaļināšana no dienesta tiek veikta, ja tiek likvidēts konkrētais amats.

Darba likuma 108.panta otrās daļas 1.punkts būtu piemērojams pēc analoģijas gadījumā, ja tiktu likvidēts tikai viens instruktora (dispečera) amats no četriem.

Ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā tika likvidēti visi četri vienāda rakstura amati, neizveidojās situācija, ka no esošajiem līdzīgiem amatiem tika likvidēti daži amati, bet daži palika. Līdz ar to arī neizveidojās vienāda līmeņa amatpersonu savstarpējā konkurence par tiesībām turpināt strādāt

palikušajos amatos. Tādēļ pamatots ir atbildētāja pārstāvja viedoklis, ka atšķirīgas attieksmes aizlieguma pārkāpums izskatāmajā gadījumā netika pieļauts.

[3.7] Pieteicēja pieteikumā atsaukusies uz Latvijas Republikas Satversmes 108.pantu, sevišķi otro teikumu, kas noteic, ka valsts aizsargā arodbiedrību brīvību. Proti, pieteicējas ieskatā, pieteicējas atbrīvošana no dienesta VUGD bija jāpaziņo arodbiedrību.

[3.7.1] No Latvijas Apvienotās Policistu arodbiedrības 2009.gada 21.jūlija izziņas Nr.A/0040 redzams, ka pieteicēja ir minētās arodbiedrības biedre no 2007.gada 17.oktobra. Izziņā norādīts, ka VUGD, kā arī Iekšlietu ministrija nav griezusies pie Latvijas Apvienotās policistu biedrības, lai noskaidrotu, vai *O.S.* ir minētās arodbiedrības biedre vai lai saņemtu piekrišanu viņas atbrīvošanai no amata.

[3.7.2] Tiesa secina, ka Dienesta gaitas likumā nav paredzēts tas, ka pirms amatpersonas atvaļināšanas no dienesta iestādei par to jāinformē arodbiedrība, kuras biedrs ir atvaļināmā amatpersona.

Tiesas vērtējumā Darba likuma 110.pants nav piemērojams civildienesta attiecībās, jo likuma normas regulējums ietver darbinieku aizsardzības metodes, kas saistītas ar civilprocesuālu strīdu izskatīšanas kārtību, proti, norma paredz, ka gadījumā, ja saskaņojums no arodbiedrības netiek saņemts, darba devēja pienākums ir iesniegt tiesā prasījumu par darba līguma laušanu.

Civildienesta attiecību gadījumā nepastāv darba līgums, līdz ar to nav iespējams izbeigt darba līguma darbību civilprocesuālā kārtībā. Iesniegt prasības pieteikumu administratīvā tiesā par ierēdņa atlaišanu valstij arī nav iespējams.

Tādējādi tiesa atzīst, ka nav pamata uzskatīt, ka administratīvais akts par personas atvaļināšanu no dienesta būtu jāsaskaņo ar arodbiedrību. Lietas dalībnieku procesuālo iespēju līdzsvarošanai administratīvajā procesā ir izveidoti citi aizsardzības veidi: 1) apstrīdēšanas kārtība augstākā iestādē; 2) objektīvās izmeklēšanas princips tiesā.

[3.7.3] Nozīmīgā atšķirība, kas pastāv starp civiltiesiski noslēgtu darba līgumu un publisko tiesību jomā piešķirto amatu (tā zaudēšanu) ir vairākkārtīgi atspoguļota Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta praksē un arī Satversmes tiesas praksē.

Piemēram, Satversmes tiesa 2003.gada 18.decembra spriedumā lietā Nr.2003-12-01 „Par Valsts civildienesta likuma 41. panta 1. punkta "f" apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 101. un 106. pantam" pateikusi, ka darbs civildienestā atšķiras no privātajā sektorā veicamā darba gan pēc tiesisko attiecību nodibināšanas juridiskajiem aspektiem, gan veicamā darba mērķiem.

Ierēdņi ir valsts amatpersonas, kam uzticēta valsts uzdevumu pildīšana valsts pārvaldes sistēmā. Ierēdņi ir tādās publiski tiesiskajās attiecībās ar valsti, kurās, pretēji darba tiesībās noteiktajam, nepastāv līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips. Šādas nodarbinātības attiecības neveidojas, noslēdzot darba vai kādu citu līgumu, bet veidojas,

kompetentām valsts institūcijām ieceļot personu ierēdņa amatā. Ņemot vērā ierēdņu lomu un uzdevumus valsts pārvaldes funkciju īstenošanā, valsts vienpusēji regulē arī ierēdņu pilnvaras, darba tiesību aizsardzību, ieskaitot atalgojumu un sociālās garantijas, kā arī dienesta attiecību izbeigšanu.

Izskatot lietu par vecuma ierobežojumu Augstskolu likumā un likumā „Par zinātnisko darbību", Satversmes tiesa jau uzsvēra, ka valsts civildienesta ierēdņu, kā arī tiesnešu, prokuroru, policistu un robežsardzes amatpersonu nodarbinātību regulējošie ierobežojumi nav salīdzināmi ar ierobežojumiem darba tiesiskajās attiecībās. Minētās amatpersonas atrodas valsts dienesta attiecībās vai ir tiesu varu pārstāvošas amatpersonas, un to nodarbinātības tiesiskās attiecības nedibinās uz darba līguma pamata (..).

[3.7.4] Nav pamata uzskatīt, ka Latvijas Republikā noteiktais regulējums pārkāptu starptautiskos līgumus vai tiesību normas. Starptautiskajās tiesību normās ietverta vispārēja prasība valstīm garantēt arodbiedrību brīvību, šīs brīvības realizācijas noteikumus atstājot katras valsts likumdevēja ziņā.

Tiesa secina, ka likumā „Par arodbiedrībām" ietvertas vairākas arodbiedrību darbības izpausmes Latvijā, piemēram, likumdošanas iniciatīvas tiesības (6.pants), tiesības piedalīties ekonomiskās un sociālās attīstības programmu un likumdošanas aktu izstrādāšanā (7.pants), arodbiedrību un to biedru aizstāvība (13.-17.pants), piedalīšanās darba, sociālo un ekonomisko domstarpību un strīdu izšķiršanā. Likuma „Par arodbiedrībām" 15.pantā noteikts, ka nav pieļaujama ar arodbiedrības biedru noslēgtā darba līguma laušana pēc darba devēja iniciatīvas bez arodbiedrības iepriekšējas piekrišanas, izņemot gadījumus, kad tiek pārkāpta darba disciplīna un darba līguma noteikumi.

Tiesas ieskatā pēdējā citēta tiesību norma tieši norāda uz to, ka tā ir piemērojama darba tiesiskajās attiecībās, nevis civildienesta nodarbinātības attiecībās. Arodbiedrības arī citāda veidā var aizstāvēt savus biedrus.

[3.8] Pieteicēja ir norādījusi, ka rīkojums Nr.44 ir prettiesisks, jo tas paredz pieteicēju atvaļināt no dienesta ar 2008.gada 14.februāri, tas ir, ar atpakaļ ejošu datumu.

No rīkojuma Nr.44 satura redzams, ka ar rīkojumu ir izdarīti grozījumi rīkojumā Nr.219. Rīkojuma pamatojums ir pieteicējas darbnespējas lapa Nr.003804 no 2008.gada 22.decembra līdz 2009.gada 4.janvārim, darbnespējas lapa B Nr.000071 no 2009.gada 5.janvāra līdz 2009.gada 30.janvārim, un darbnespējas lapa B Nr.000291 no 2009.gada 31.janvāra līdz 2009.gada 13.februārim.

Saskaņā ar APL 86.panta pirmo daļu adresātam nelabvēlīgu prettiesisku administratīvo aktu var atcelt jebkurā brīdī. Konkrētajā gadījumā rīkojums Nr.44 daļēji atcēla rīkojumu Nr.219 (par noteiktu laika periodu).

Pieteicēja bija savlaicīgi brīdināta par atvaļināšanu no dienesta, tāpat pieteicēja bija informēta par administratīvā akta izdošanu par atvaļināšanu no dienesta. Pastāvot šādiem apstākļiem, rīkojums Nr.44 varēja paredzēt

ierēdņa atvaļināšanu no dienesta pēc darba nespējas perioda beigām, proti, ar 2009.gada 14.februāri.

[3.9] Saskaņā ar APL 18.panta ceturto daļu, administratīvajās lietās, kas adresātam ir sarežģītas, pēc iestādes vai tiesas lēmuma, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, tās pārstāvim izmaksā atlīdzību no valsts budžeta. Atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

No tiesību normas secināms, ka juridiskie izdevumi tiek segti no valsts budžeta, ja tiek konstatēts, ka personas materiālais ienākumu līmenis ir tik zems, ka tas varētu liegt personai pieeju tiesai. Praksē ir atzīts, ka juridiskā palīdzība tiek atmaksāta personām, kuras ir atzītas par maznodrošinātām personām. Konkrētajā gadījumā no lietas materiāliem neizriet, ka pieteicēja būtu atzīstama par maznodrošinātu personu, līdz ar to neizpildās likumā noteiktie nosacījumi juridisko izdevumu segšanai.

[4] Par minēto Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[4.1] Lēmumā atzīts, ka nav veikta atvaļināto amatpersonu izvērtēšana. Tiesa nepamatoti secināja, ka VUGD veikusi amatpersonu objektīvu izvērtēšanu pirms atvaļināšanas no dienesta.

[4.2] Lai gan VUGD apgalvo, ka rīkots konkurss uz vakanto amatu, tomēr nespēj norādīt ne tā noteikumus, pieteikšanās laiku, citus kandidātus. Faktiski par vakantajām amata vietām tika informēti iepriekš izraudzīti darbinieki un citiem par to uzzināt bija ļoti mazas iespējas.

[4.3] Pieteicēju nedrīkst diskriminēt tikai tāpēc, ka viņa strādāja konkrētā VUGD struktūrvienībā, kur amata nosaukums bija atšķirīgs no citu amatpersonu, kuras pilda tādas pašas funkcijas amata nosaukumu.

[4.4] Tiesa faktiski padara likumīgu situāciju, kad VUGD var iecelt amatpersonu brīvi izvēlētā amatā, kuru pēc tam likvidēt, bez jebkāda objektīva iemesla.

[4.5] Arodbiedrības tiesības paust viedokli par darbinieka atbrīvošanu no darba (atvaļināšanu no dienesta) tieši izriet un ir neatņemama Satversmes 108.pantā garantētās arodbiedrību brīvības sastāvdaļa. Iekšlietu ministrijas 2008.gada 30.decembra noteikumos Nr.56 „Kārtība, kādā veic amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm skaita samazināšanu Iekšlietu ministrijas iestādēs" noteikts pienākums noskaidrot arodbiedrības viedokli par amatpersonu atvaļināšanu.

[4.6] VUGD nebija tiesīgs atvaļināt pieteicēju ar atpakaļejošu datumu.

[5] VUGD paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda šādus apsvērumus.

[5.1] 2008.gada 1.decembrī VUGD mājas lapā sadaļā „Aktuāla informācija" tika publicēts aicinājums pieteikties VUGD amatpersonas uz vakanto VUGD */amats/* līdz 2008.gada 5.decembrim.

[5.2] Pieteicēja no 2008.gada 22.decembra līdz 2009.gada 13.februārim atradās pārejošā darbnespējā. Koledža noslēdzošo darbnespējas lapu saņēma 2009.gada 16.februārī, tāpēc ar 2009.gada 16.februāra rīkojumu pieteicēja tika atvaļināta no dienesta 2009.gada 14.februārī, tas ir, ar pirmo pie dienesta pienākumu izpildes stāšanās dienas.

[5.3] Gadījumā, kad tiek likvidēti visi Koledžas */nodaļa/* instruktoru amati un visas amatpersonas, kuras ieņēma šos amatus, tiek brīdinātas par atvaļināšanu no dienesta, atšķirīgas attieksmes aizliegums netiek pārkāpts.

[5.4] Tiesa pareizi norādījusi, ka nav piemērojams Darba likuma 108., 110.pants un citas normas.

[6] Tiesas sēdē pieteicēja un pieteicējas pārstāvis pieteikumu un apelācijas sūdzību uzturēja, pamatojoties uz tajos norādītajiem argumentiem.

Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē nepiedalījās. No atbildētāja saņemts rakstveida iesniegums, kurā norādīts, ka pārstāve ir saslimusi, tāpēc lūgts atlikt lietu. Apgabaltiesa nekonstatēja APL 268.pantā un APL 269.panta pirmajā daļā minētos iemeslus lietas atlikšanai, atzina, ka lietu var izskatīt bez atbildētāja pārstāves piedalīšanās.

Tiesas sēdē nopratinātas liecinieces *S.S.* un *D.J.*

## Motīvu daļa

[7] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka *O.S.* apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[8] Saskaņā ar APL 302.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

[9] APL 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Administratīvā apgabaltiesa, izvērtējot lietas apstākļus, atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 12.augusta spriedumā ietvertais pamatojums (sk. šā sprieduma [3] punktu) ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa pievienojas sprieduma motivācijai, izņemot turpmāk norādītos argumentus.

[9.1] Administratīvā apgabaltiesa atzīst par pamatotu pieteicējas apelācijas sūdzības argumentu, ka pirmās instances tiesa nepamatoti konstatējusi, ka no 2008.gada 25.novembra brīdinājuma var secināt, ka ticis

apsvērts, vai VUGD iespējams piedāvāt pieteicējai amatu. 2008.gada 25.novembra brīdinājumā (*lietas 10.lapa*) norādīts, ka sakarā ar to, ka VUGD nav līdzvērtīga vakanta amata, ko piedāvāt pieteicējai, tad pieteicēja tiks atvaļināta no dienesta ar 2008.gada 30.decembri. Lietā nav pierādījumu tam, ka uz brīdinājuma izsniegšanas brīdi VUGD būtu bijis līdzvērtīgs vakants amats un šāda norāde brīdinājumā ir nepareiza. Taču no brīdinājuma neizriet tas, ka atbildētājs būtu veicis atvaļināmo amatpersonu izvērtēšanu. No brīdinājuma izriet tikai tas, ka atbildētājs ir pārliecinājies, ka uz brīdinājuma izsniegšanas brīdi vakanto amatu nav.

[9.2] Administratīvā apgabaltiesa nepievienojas arī pirmās instances secinājumam, ka Darba likuma 108.panta otrās daļas 1.punkts būtu piemērojams pēc analoģijas gadījumā, ja tiktu likvidēts tikai viens instruktora amats no četriem.

Pirmās instances tiesa spriedumā pareizi ir norādījusi uz Dienesta gaitas likuma 3.panta otro daļu. Minētajā tiesību normā noteiktais nozīmē, ka attiecībā uz šīs kategorijas amatpersonām netiek attiecinātas darbinieka tiesības un aizsardzība uzņēmuma un iestādes reorganizācijas, amatu samazināšanas un iekšējo strukturālo pārkārtojumu gadījumā. Darba tiesiskās attiecības ir privāto tiesību attiecības, bet dienesta attiecības ir publisko tiesību attiecības. Likumdevējs Dienesta gaitas likuma 3.panta otrajā daļā ir devis norādi uz privāto tiesību normu piemērošanu un noteicis, ciktāl tās piemērojamas. Saistībā ar amatpersonas atvaļināšanu no dienesta, tai skaitā sakarā ar amata likvidāciju un amatpersonu skaita samazināšanu, ir piemērojams Dienesta gaitas likuma tiesiskais regulējums nevis Darba likuma regulējums. Līdz ar to uz pieteicēju ir attiecināms atšķirīgas attieksmes aizliegums, ko ir vērtējusi pirmās instances tiesa.

[10] Attiecībā uz pieteicējas apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem par konkursu uz vakanto */amats/* Administratīvā apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[10.1] Dienesta gaitas likuma 12.panta pirmās daļas 5.punktā noteikts, ka amatpersonu var pārcelt citā vakantā amatā, likvidējot amatu vai struktūrvienību (iestādi) vai to reorganizējot.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2009.gada 14.decembra sprieduma lietā Nr.SKA–751/2009 15.punktā ir norādījis, ka Dienesta gaitas likuma 12.panta pirmās daļas 5.punkts paredz iestādes tiesības, nevis pienākumu, likvidējot amatu vai struktūrvienību vai to reorganizējot, pārcelt amatpersonu citā amatā. Līdz ar to pieteicējam nav subjektīvo tiesību reorganizācijas gadījumā prasīt pārcelt viņu citā amatā.

Dienesta gaitas likums nenoteic, kādā veidā 12.pants būtu piemērojams, tāpat arī no šīs normas neizriet atbildētāja pienākums piedāvāt vakanto amatu visām no dienesta atvaļināmajām amatpersonām. Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka, piemērojot Dienesta gaitas likuma 12.pantu, nedrīkst atkāpties no taisnīguma principa un atšķirīgas attieksmes aizlieguma principa.

[10.2] Atbildētājs konkrētajā gadījumā ir izvēlējies rīkot iekšējo konkursu uz vakanto */amats/*, tādējādi izvēli pieteikties uz šo vakanto amatu atstājot atvaļināmo amatpersonu ziņā. Tādējādi atbildētājs primāri ir ievērojis Dienesta gaitas likuma galveno mērķi – nodrošināt, ka vakantajā amatā paliek tāda amatpersona, kas jau ir pieredzējusi iestādes dienestā. Administratīvās apgabaltiesas ieskatā konkursa rīkošana nav pretrunā ar taisnīguma principu un nepārkāpj diskriminācijas aizlieguma principu, jo pieteikties uz vakanto amatu varēja jebkura iestādes amatpersona, kurai ir atbilstoša dienesta pakāpe.

Pieteicēja apelācijas sūdzībā norāda, ka konkursā nav piedalījusies, jo par vakancēm tika informēti iepriekš izraudzītie darbinieki, un citām personām par konkursa rīkošanu uzzināt bija ļoti mazas iespējas.

Administratīvā apgabaltiesai uzskata, ka nav pamata apšaubīt, ka konkurss ir bijis, jo 2008.gada 11.decembrī ir notikusi kandidātu atlase VUGD vērtēšanas komisijas sēdē (*lietas 110.lapa*). Uz konkursu bija pieteikušās divas amatpersonas. Tas nozīmē, ka tām bijis zināms, ka ir izsludināts konkurss. Atbildētājs paskaidrojumos norāda, ka konkurss bija izsludināts VUGD interneta vietnē sadaļā, kura pieejama tikai iestādes amatpersonām un darbiniekiem. Sludinājums bija pieejams laikā no 2008.gada 1.decembra līdz 2009.gada 16.janvārim, kad tas dzēsts. Par minēto atbildētājs iesniedzis interneta vietnes izdrukas (*lietas 145.lapa*). Sludinājumā norādīts, ka uz vakanto */amats/* var pieteikties līdz 2008.gada 5.decembrim.

No liecinieces *S.S.* liecībām tiesas sēdē izriet, ka viņa pastāvīgi ir interesējusies par vakantajām amata vietām vēl pirms brīdinājuma par amata samazināšanu saņemšanas, par konkursu uzzinājusi no kadru daļas, kad viņai personīgi pazvanīja. To, vai sludinājums par konkursu bija izvietots interneta vietnē, lieciniece neatceras.

Savukārt, lieciniece *D.J.*, kura bija Koledžas personāldaļas vadītāja, tiesas sēdē liecināja, ka pieteicēja ir interesējās par vakantajām amata vietām mutiski, viņa ieteikusi rakstiski iesniegt pieteikumu par vakanto vietu ieņemšanu. 2008.gada beigās mājas lapā ir bijusi informācija, ka vakanto vietu nav.

*J.K.*, kas arī bija pieteikusies konkursā uz vakanto vietu, iesniegumā tiesai (*lietas 151.lapa*) tostarp norāda, ka jau uz brīdinājuma norādījusi, ka ir gatava ieņemt vakanto VUGD */amats/* (*lietas 146.lapa*). Pēc tam zvanījusi VUGD Personāla pārvaldes priekšniece un piedāvājusi iesniegt dokumentus konkursam uz */amats/*. Konkursa nosacījumi un iesnieguma forma tika izvietota VUGD mājas lapā sadaļā vakances.

No augstāk minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka nav pamata apšaubīt to, ka informācija par konkursu bija pieejama VUGD interneta vietnē sadaļā, kura ir pieejama tikai iestādes amatpersonām un darbiniekiem, jo vismaz divas amatpersonas par konkursu bija uzzinājušas. Tas, ka pieteicēja vai kāda cita amatpersona šādu sludinājumu nebija redzējusi vai pievērsusi tam uzmanību, ir atkarīgs tikai no subjektīviem apsvērumiem. VUGD darbiniekiem bija nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas

pieteikties iestādes izsludinātajā iekšējā konkursā uz vakanto vietu. Tāpat Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka no atbildētāja iesniegtās izdrukas (*lietas 145.lapa*) ir redzams, ka 2008.gada decembrī ir ievietoti sludinājumi vēl par divām vakantajām vietām VUGD Jelgavas brigādē un Jēkabpils brigādē.

[11] Attiecībā uz pieteicējas apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem par nepieciešamību pieteicējas atvaļināšanu no dienesta saskaņot ar arodbiedrību Administratīvā apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Pirmās instances tiesa ir pareizi norādījusi, ka izskatāmajā gadījumā nav piemērojams Darba likuma 110.pants, jo pieteicējas amats ir balstīts uz dienesta attiecības, nevis darba tiesiskās attiecības reglamentējošām normām. Tomēr apgabaltiesa norāda, ka pirmās instances tiesa nepareizi nosaukusi pieteicējas dienesta attiecības par civildienesta attiecībām, jo pieteicēja atrodas profesionālajā dienestā, kas atbilstoši Dienesta gaitas likuma 2.panta pirmajai daļai ir valsts dienesta veids, kuru pilda iestādes amatpersona, kam ir speciālā dienesta pakāpe. Arī no Valsts civildienesta likuma 3.panta otrās daļas, kas noteic, ka ierēdnis specializētajā valsts civildienestā ir persona, kas šā panta pirmajā daļā minētās funkcijas veic diplomātiskajā un konsulārajā dienestā, Valsts ieņēmumu dienestā, Valsts tiesu ekspertīžu birojā, neizriet, ka pieteicēja atrastos specializētajā valsts civildienestā. Turklāt Dienesta gaitas likuma 3.panta trešā daļa noteic, ka uz amatpersonu neattiecas valsts civildienesta tiesiskās attiecības reglamentējošo normatīvo aktu normas.

Savukārt Dienesta gaitas likumā nav paredzēts regulējums, ka pirms amatpersonas atvaļināšanas no dienesta tā jāsaskaņo ar arodbiedrību.

[12] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Lēmums par pieteicējas atvaļināšanu no dienesta ir tiesisks un pamatots un nav pamata tā atcelšanai. Līdz ar to nav arī pamata lemt par pieteicējas atjaunošanu amatā, kā arī par darba algas par dienesta piespiedu kavējuma laiku atlīdzināšanu, proti, Lēmuma izpildes seku novēršanu.

## Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

## nosprieda

noraidīt *O.S.* pieteikumu par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 2009.gada 27.marta lēmuma Nr.6 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

| | | |
|---|---|---|
| Tiesas sēdes priekšsēdētāja | *(paraksts)* | L.Slica |
| Tiesneses | *(paraksts)* | Dz.Amerika |
| | *(paraksts)* | V.Zommere |

NORAKSTS PAREIZS
Rīgā, 19.04.2010.
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese L.Slica